

N:o 10.

Af frih. **R. Klinekowström**, med åtskilliga förslag beträffande vissa delar af Kongl. Maj:ts vid innevarande riksdag afgifna proposition angående statsverkets tillstånd och behof.

De anledningar till ytterlig sparsamhet, som under innevarande års riksdag torde böra iakttagas vid statsregleringens afgörande, äro enligt mitt förmenande *tre*, nemligen 1:o) dröjsmålet med antagandet af en tullskyddsvänlig politik; 2:o) landets betryckta ekonomiska ställning och 3:o) statsverkets minskade inkomster.

Hvad *tullfrågan* beträffar, hafva tullskyddsvännerna sträfvat att under senaste riksdagar lyckas finna en lösning derpå i *sådan* riktning, att, på samma gång en välbehöflig tillökning uti statens inkomster såsom *en* följd af förändringen vunnas, äfven och såsom *hufvudsak*, svenska näringarne, industrien samt svenska arbetarnes rätt och bästa skyddades gent emot utlandet. Detta stora fosterländska ändamål för tullskyddsvännernas sträfvanden har omintetgjorts genom frihandlarnes systematiska motstånd så väl inom Riksdagen som i landet, nemligen hufvudsakligen med ledning af *regeringen*, dervid troget understödd af embetsmän och städerna.

Hvad regeringens ställning till *tullfrågan* beträffar, så hade man haft rätt att vänta att hon, sin höga pligt likmätigt, bort ställa sig *öfver* partierna, för att kunna medla och döma dem emellan, utan att af någondera sidan kunna ens misstänkas för partiskhet. I dess ställe har hon, glömsk af sin höga ställning, nedstigit på parti-stridsplatsen,

för att med all sin magt ställa sig i frihandlarnes främsta led; hvarigenom hon förglömt hvad henne, såsom *hela* landets regering, främst tillkommer och derigenom omöjliggjort utöfvandet af sin höga rätt att opartiskt döma mellan de stridande. Och om därför regeringen under striden får mottaga hugg och slag, må hon ej beklaga sig, men skatta sig *lycklig* om hon kan draga sig tillbaka, utan att hafva fläckat den konungsliga purpurn.

Regeringen hade så mycket hellre bort afhålla sig från allt deltagande i tullstriden och deraf föranledda öfverläggningar, som denna tullfråga är en ren bevillningsfråga, hvilken grundlagsenligt Riksdagen *ensam* afgör. Ville regeringen dervid inverka, med bibehållande af sin ställning *öfver* partierna, så hade detta ju lämpligen kunnat ske:

a) genom att låta verkställa en grundlig utredning af fosterländske och sakkunnige män öfver tullfrågans verkliga beskaffenhet, stödd på den faktiska verkan den haft i de länder, der tullskydd sedan lång tid tillbaka finnes infördt, och dervid äfven borde efterses, huruvida införselsafgifter på lifsmedel verkligen fördyra desamma för konsumenterna;

b) genom utredning af beskaffenheten af de mellan Sverige och främmande makter tid efter annan afslutade handelstraktater ordna dessa så, att *endast* traktatsmakterna, men inga andra, fingo åtnjuta fördelarne af nedsatta införselsafgifter: med ett ord uppgöra differentiella tariffer för importen;

c) genom en ytterligare förändring af den s. k. *Mellanrikslagen* i den rigtning, att denna lag upphörde att endast gynna frihandelsidéernas förverkligande, men i stället befordrade äfven *Sveriges* fördelar samt dess näringars skydd, synnerligen efter det att en motsedd införselsafgift å åtskilliga lifsmedel blefve beslutad.

Intill dess att regeringen vill, sin höga pligt likmätigt, ställa sig *öfver* partierna äfven i tullstriden — hvaraf följden bland annat blefve, om denna skulle utfalla till fördel för skyddet af våra näringar, äfven ökade statsinkomster, *som komme att betalas af den utländska varuafsändaren, men ingalunda af den inländska konsumenten* — intill dess torde mången, ja kanske de flesta tullskyddsvänner nödgas neka Konungens rådgifvare deras förtroende och, såsom en följd deraf, endast ytterst sparsamt bevilja af statens medel till de af Kongl. Maj:t nu äskade anslag.

Den allmänna meningen i landet synes allt mer förena sig derom, att *Riksdagen*, såsom svenska folkets representant, bör hädanefter upphöra att gå i regeringens ledband och upphöra att endast verka såsom hennes hjälphustru. Riksdagen bör tvärtom visa sig såsom en *folkmagt*,

och såsom sådan i många hänseenden jemförlig med konungamagten. Grundlagen har ju i denna folkmagts hand lagt *hela* bevillningsrätten, *hela* statsregleringen, *hela* styrelsen öfver de så viktiga finansiella institutionerna riksbank och riksgäldskontor äfvensom, genom årligen af Riksdagen utsedda statsrevisioner, kontrollen öfver *hela* den finansiella statsförvaltningen, och genom sin förtroendeman (justitieombudsmannen) tillsynen och öfvervakandet af rättsskipningen i landet. Alla dessa viktiga åligganden har grundlagen anförtrott Riksdagen *allena*, utan att konungamagten har någon laglig rätt att deri taga del. Vidare har folkmagten, representerad af Riksdagen, att gemensamt med Konungen stifta, förändra eller upphäfva *all* vare sig grundlag eller civil- och strafflag. Många andra folkmagtens grundlagsenliga prerogativ kunde här tilläggas.

Jemför man nu de båda statsmagterna och deras underordnade myndigheter, måste man sanningsenligt erkänna, att medan den ena eller konungamagten är understödd af alla möjliga bitråden för utredning af ärendena, saknar den andra eller folkmagten snart sagdt alla embets-hjelpmedel för att bereda de många och högst viktiga ärenden, som folkets förtroende, genom grundlagen, lagt i hans hand.

Sedan det nya statskicket år 1809—1810 ordnade ifrågavarande båda statsmagters verksamhetsområden, har konungamagten följdenligt utvecklat sig med nya myndigheter och arbetskrafter, *oberäknadt* de många ursprungliga han hade till sitt förfogande; medan folkmagten, representerad af Riksdagen, qvarstår med de *få* centrala embetsverk, som vid seklets början honom tilldelades och som ofvan blifvit uppräknade. Om man besinnar hvilka viktiga frågor grundlagen lagt i Riksdagens hand, och derom jag ofvan lemnat några få upplysningar, kan det ej annat än förvåna, att grundlagen ej försett Riksdagen med nödiga embetsmyndigheter, för att bereda och utreda hithörande viktiga ärenden. Derigenom blir det förklarligt att Riksdagen går nära nog blindvis i Konungamagtens ledband och tjenar endast såsom denna sednare statsmagts biträde för att, till stor del enligt konungamagtens anvisning, reglera riksstaten och utfinna medel till ofta obetänkta anslag, löner, arfvoden, pensioner m. m. Så bör det ej vidare fortgå, utan Riksdagen måste, kosta hvad det kosta vill, söka erhålla nödiga exekutiva myndigheter, deribland främst och snarast **en Riksdagens allmänna ärendens beredning**, för att bereda de många viktiga frågor, som af Riksdagen äro beroende. Detta är en framtidsfråga, som aldrig bör kunna, en gång påvisad, åter falla i glömska.

Ett viktigt medel för Riksdagen att återtaga åtminstone en del af

sin magtställning gent emot regeringen är att bestämma och kontrollera alla statens utgifter, på sätt grundlagen det föreskrifver. Dit hörer:

a) att småningom indraga så väl *reservations-* som ock *förslags-*anslagen och utbyta desamma mot bestämda anslag;

b) att vid hvarje riksdag granskande genomgå de *ordinarie* anslagen för att, med ledning af rikshufvudboken, deri göra nödiga besparingar;

c) att småningom indraga till statsverket de för närvarande till regeringens disposition ställda allmänna *besparingar på hufvudtitlarna*;

d) att till statsverkets disposition indraga de inkomster af de *allmänna fonderna*, som nu af Kongl. Maj:t disponeras, der sådant lagligen kan ske.

En andra anledning till yttersta sparsamhet med statens medel vid innevarande riksdag förefinnes i det *allmänna betryck och det ekonomiska obestånd*, som nästan öfver allt i landet förspörjes. Detta betryck har utsträckt sig till nästan alla näringsområden. En allmän klagan förnimmes inom det industriella lifvets flesta gebit, bland handelns, fabriksindustriens, handtverkeriernas och främst bland jordbrukets talrika idkare. Några bevis derpå tarfvas icke, då fakta derom nästan dagligen förekomma i de allmänna tidningarne och i myndigheters utlåtanden. Af nämnda offentliga uppgifter finner man besannadt mitt ofvan nämnda påstående om näringarnes förtvinande belägenhet och den ruttenhet, som i ekonomiskt och synnerligast i finansielt hänseende ger sig till känna. Må man icke hängifva sig åt den förhoppningen, att allt detta är af en tillfällig beskaffenhet och skall reglera sig all hjälp förutan. Denna fromma tro besvikes nu sedan flera år genom verklighetens sorgliga vittnesbörd. Det onda är kroniskt och synes tilltaga årligen.

Hvad *fastigheternas sjunkande värden* beträffar, så visar sig detta vid de många tvångsförsäljningar, som öfver allt i landet inträffat. Såsom några exempel härpå må nedan anföras:

a) att 39 fastigheter, de flesta i hufvudstaden, och hvilka, enligt uppgift, voro	
saluvärderade till	3,108,522 kronor,
taxerade till	3,069,600 »
intecknade till	4,074,309 »
inropades, under året 1886,	
tvångsvis för tillsammans	2,622,450 kronor;

b) att, enligt Stockholms inteckningsgarantiaktiebolags offentliga redogörelse, hade tvångsförsäljningsbeloppet af fastigheter i hufvudstaden under endast 7 år tilltagit i följande häpnadsväckande grad:

	antal:	försäljn.-belopp:
år 1879.....	4	154,100 kronor,
» 1880.....	2	121,200 »
» 1881.....	4	231,100 »
» 1882.....	8	290,950 »
» 1883.....	7	643,875 »
» 1884.....	17	896,000 »
» 1885.....	29	1,911,500 »
» 1886*).....	188	12,702,310 »

och hafva de försålda fastigheterna i flera fall understigit hälften af brandförsäkringsvärdet;

c) att bland de genom öfverexekutor i länen under år 1886 försålda jordbruksfastigheter förekomma tvångsförsäljningar inom endast 9 län till ett sammanlagdt taxeringsvärde af 4,386,133 kronor, hvilka inropats för tillsammans 3,091,115 kronor;

d) att bland de under år 1887 i tidningarna omnämnda, tvångsvis försålda fastigheter, för hvilka fullständiga och likartade uppgifter uppgifvas, förekomma 12 fastigheter, sammanlagdt

saluvärderade till.....	750,127 kronor,
taxerade till	614,806 »
intecknade för.....	782,764 »
tvångsförsålda för.....	381,326 »

Skuldfordringsmålen i hela riket hafva äfven i betydlig grad tilltagit under de senare åren. Dessa mål, hvilka för år 1883, enligt offentliga uppgifter, endast utgjorde 52,131 mål, hade deremot under året 1884 ökats till ett antal af 55,528 och under året 1885 till 58,500.

Af offentliga redogörelser öfver *kommuners och enskildes skulder* finnas här nedan några sorgliga uppgifter. Sålunda har under de senare åren kommunernas skulder ökats på följande oroande sätt:

*) Enligt nyligen synlig uppgift utgjorde ifrågakvarande tvångsförsäljningar under året 1887 ett belopp af 6,699,800 kr.

	Städerna:	Landtkommunerna:
år 1874.....	45,200,000 kr.	4,300,000 kr.
» 1876.....	52,900,000 »	6,200,000 »
» 1878	66,800,000 »	8,600,000 »
» 1880.....	76,900,000 »	9,600,000 »
» 1882.....	88,900,000 »	11,100,000 »
» 1883.....	94,600,000 »	12,300,000 »
» 1884.....	106,700,000 »	13,100,000 »

Under de 3 sista åren, för hvilka uppgifter ännu ej af mig kun-
nat anträffas, hafva troligen nämnda skuldsummor ännu mera tillökats.

Den i fast egendom in-tecknade skulden i hela riket utgjorde vid 1885 års slut omkring 1,405 millioner kronor, hvaraf på landsbygden fastigheter kommo 898 och på städernas 507 millioner. Taxeringsvärdena för rikets samtliga fastigheter utgjorde vid samma tid 3,430 millioner kronor, deraf å landsbygden 2,447 och i städerna 983 millioner kronor. Det in-tecknade beloppet var sålunda 40,9 procent af hela rikets uppskattningsvärde, 36,3 procent af landets och 51,5 procent af städernas fastighetsvärde. Ensamt under året 1885 ökades fastigheter-
nas skuldbörda med 190 millioner kronor *)

Produkternas nedgående pris har synnerligen försvårat landtbrukarens ställning. Man skyller vanligen landtbrukaren för att vara lätt-sinnig, då han köpt sin egendom på skuld, och utan att ega tillräckligt rörelsekapital. Om detta äfven stundom kan vara sant, så innebära likväl alla landtmannaprodukters fallande värden, synnerligen under de senaste åren, en stor ursäkt för hans obestånd, då han omöjligen under de goda åren, när han måhända köpte sin egendom, kunde ana att sådana prisfall på alla hans produkter skulle ega rum.

Några pris, som för landtmannaprodukters försäljning i Stock-
holm erhållits under olika år från min hemtrakt, må, såsom exempel på jord- och ladugårdsprodukters prisfall, här anföras:

*) Under året 1886 ökades fastighets-in-teckningarnes belopp ytterligare så, att de vid årets slut uppgingo till 1,450 millioner kronor, eller 41,9 procent af fastigheternas taxeringsvärde i hela riket.

	Pris per tunna (= 6,3 kub.-fot spanmål och per kanna oskummad mjölk; utfördt i kronor och ören.								
	1871	1876	1880	1882	1883	1884	1885	1886	1887
Hvete	27,0	26,60	24,71	21,79	17,36	16,66	11,82	13,0	11,0
Råg	15,38	16,0	20,49	14,0	—	12,0	10,22	10,50	7,0
Ärter	15,62	19,30	20,14	16,0	15,08	15,52	10,95	14,0	10,0
Korn	12,48	14,51	15,49	11,06	11,05	10,80	10,68	10,63	8,0
Hafre	8,76	11,45	10,02	8,68	7,03	8,27	7,84	7,56	6,50
Vicker	12,58	20,59	13,0	12,31	12,0	12,29	—	12,0	11,0
Mjök	0,28	0,37	0,38½	0,36,4	0,31,8	0,33	0,31	0,26	0,25

Man kan, med ledning af ofvanstående prisuppgifter, lätt finna hvilka stora förluster en jordbrukare måste vidkännas, som exempelvis köpt en egendom år 1876, hvilken i medeltal lemnade årligen till afsalu 80 tunnor hvete, 100 tunnor råg, 50 tunnor ärter, 130 tunnor korn, 300 tunnor hafre och 30,000 kannor oskummad mjök. År 1876 lemnade dessa produkter, försälda i hufvudstaden, följande inkomst:

80 tunnor hvete à 26: 60	2,128 kronor,
100 " råg " 16: —	1,600 "
50 " ärter " 19: 30	965 "
130 " korn " 14: 51	1,886 "
300 " hafre " 11: 45	3,435 "
30,000 kannor mjök " 37 öre	11,100 "
<u>Summa 21,114 kronor;</u>	

hvaremot samma myckenhet produkter år 1885 inbringade för	
80 tunnor hvete à 11: 82	946 kronor,
100 " råg " 10: 22	1,022 "
50 " ärter " 10: 95	546 "
130 " korn " 10: 68	1,388 "
300 " hafre " 7: 84	2,352 "
30,000 kannor mjök " 31 öre	9,300 "
<u>Summa 15,554 kronor.</u>	

Ännu ofördelaktigare ställer sig ifrågavarande egendoms behållning för ofvannämnda produkter under året 1887, då prisfallet å de-

samma, tack vare den utländsks tullfria täflan, visat sig hota vår produktion med fullkomlig ruin. Den utgjorde nämligen för

80 tunnor hvete à 11 kronor	880 kronor,
100 „ råg „ 7 „	700 „
50 „ ärtor „ 10 „	500 „
130 „ korn „ 8 „	1,040 „
300 „ hafre „ 6:50 „	1,950 „
30,000 kannor oskummad mjölk à 25 öre	7,500 „

Summa 12,570 kronor.

Denna behållning, jemförd med den af år 1876, visar en minskning af 8,544 kronor, utgörande 93 procent af hela årets inkomst, beräknad efter 4 procent å fastighetsvärdet 230,000 kronor. Vid jemförelse mellan åren 1876 och 1885 utgjorde denna minskning endast 5,560 kronor det senare året, eller 60 procent af hela årets inkomst.

Tillämpas dessa uppgifter och beräkningar på hela riket, enligt skördebeloppet och underhållna kreatur år 1876, och med antagande att jordbrukaren försäljer hälften af sin spanmålsproduktion och 500 kannor oskummad mjölk per ko i sin ladugård — skulle den förlust jordbruket nödgas vidkännas till följd af de sjunkande prisen å ofvan upptagna produkter 1885 emot 1876, uppgå till omkring 80 millioner kronor; samt vid jemförelse mellan åren 1887 och 1876 under endast detta förstnämnda år blefve förlusten för jordbrukaren för ofvan uppräknade, afyttrade produkter omkring 122 millioner kronor!!

Må man då icke förvåna sig deröfver, att yrkandet på skyddstullar på ifrågavarande m. fl. landtmanna-produkter blir allt högre å de lidandes sida, så mycket hellre, som det genom erfarenhetens vittnesbörd blifvit ådagalagdt, att *dylika tullar hvarken fördyra lifsmedlen för konsumenterna eller gäldas af det egna landet; men betalas af de utländske varuafsändarne och utgör en väsentlig tillökning för det egna landets statsinkomster och derigenom förminska det egna landets beskattning.*

Det blefve sannerligen för tröttande att i denna motion framlägga de ytterligare bevisen på landets osunda ekonomiska tillstånd äfven på andra områden, såsom beträffande den tilltagande *utvandringen*; de svårigheter arbetsfolk hafva att finna stadig sysselsättning; den deraf förökade *fattigvården*; de osunda *affärsförhållandena* med mera dylikt. Meningen med de ofvan framlagda bevisen på det ekonomiska svåra och oroande tillståndet har endast varit att antyda nödvändigheten af

att vid den statsreglering, som nu åligger Riksdagen att besluta, det ofvan sagda i sin mån skulle tjena till en behöflig anledning att strängt spara på folkets skattebidrag.

Hvad beträffar sådana anslag på fjerde och femte hufvudtitlarne, hvilka afse *nya* organisationer, så torde dessa *icke* böra nu beviljas, förr än Riksdagen fått mottaga en **Plan** för försvarsverkets omdaning med bibehållande af vår nuvarande indelta armé och med måhända någon ökning af tiden för de värnpligtiges fredsöfningar. En dylik plan behöfde alldeles icke vara vidlyftig eller ingå i några militära detaljer, utan endast innehålla *grunderna* för en dylik omdaning och, i sammanhang dermed, ordnandet af den återstående afskrifningen af indelningsverkets bördor på de skattskyldiga hemmanen. Vägen för denna afskrifning är ju redan beträdd, genom den vid 1885 års riksdag beslutade afskrifning af 30 procent af dessa bördor. *En kortfattad plan af grunderna för försvarsverkets omdaning* och i sammanhang dermed successiv afskrifning af indelningsverkets bördor, deraf vid denna riksdag 20 procent böra kunna utan olägenhet ytterligare afskrifvas, så vida lifsmedelstullar nu af Riksdagen beslutas, — torde, med regeringens initiativ, utan svårighet vinna framgång inom Riksdagen och en gång för alla lösa denna för fäderneslandets väl så viktiga fråga. Dylika *grunder*, af båda statsmagterna beslutade, skola sedermera göra utarbetandet af detaljerna för försvarets omdaning vida lättare att fullborda, då krigsstyrelsen sålunda är säker om den rigtning, i hvilken denna organisation bör ske.

I sammanhang med den ofvan ifrågasatta afskrifningen af ytterligare 20 procent af indelningsverkets bördor, torde äfven vid denna riksdag hafva kunnat vinnas en 20 procents afskrifning af de s. k. *grundskatterna*, så vida lifsmedelstullar nu af Riksdagen beslutas. Genom 1885 års beslut hafva båda statsmagterna erkänt nödvändigheten att »afskaffa dessa sekelgamla orättvisor» — och detta erkännande be-seglades genom den då börjande afskrifningen af 30 procent. Svårigheterna äro derigenom i principiellt hänseende öfvervunna, grundsatsen erkänd, och det fordras endast kraft samt god vilja att fortsätta.

I sammanhang med den återstående afskrifningen af de egentliga grundskatterna, torde äfven här en **Plan** böra mellan statsmagterna öfverenskommas och beslutas, hvilken sedermera icke skulle kunna rubbas, innehållande uppgift å så väl de tider, under hvilka den successiva afskrifningen skulle ega rum, samt huru många procent hvarje gång skola afskrifvas; som ock, i sammanhang dermed, grunderna för en allmän skattläggning och skattejemkning, i öfverensstämmelse med

den senaste skattejemkningskomiténs förslag, möjligen med några modifierationer. Derigenom skulle denna viktiga fråga kunna en gång för alla upphöra att vara ett bittert tvistefrö mellan olika tänkande partier inom Riksdagen.

Statsverkets inkomster af tull, bränvinstillverkning och jernvägar, hvilka utgöra dess viktigaste tillgångar, äro, till följd af den minskning de under de två senaste åren undergått, enligt mitt förmenande, en tredje och högst betydande anledning till ytterlig sparsamhet vid nu förekommande statsreglering. Dessa statsinkomster hafva under de 12 månaderna af året 1886 visat sig icke obetydligt understiga samma inkomsters belopp under nämnda tid det näst föregående året. Dessa tre inkomstposter utgjorde nemligen för sagda 12 månader:

år 1885	55,481,942 kronor,
år 1886	53,198,243 „

således en minskning af 2,283,699 kronor.

Under de 12 månaderna af året 1887 utgjorde ifrågakvarande inkomster:

Tullmedlen (debiterade)	30,703,958 kronor,
Bränvinstillverkningsafgiften	13,775,547 „
Jernvägstrafikmedel	5,200,000 „

Summa 49,679,505 kronor,

hvilket gör en minskning, jemfördt med år 1886, af 3,520,579 kronor och jemfördt med året 1885 af 5,802,437 kronor.

Då man derjemte af tidningarna erfar att arrendatorerna af kronans egendomar inom flera län fortfarande förklara sig ur stånd att betala sina arrenden, och sannolikt är att Riksdagen måste fästa afseende derå, hvaraf äfven minskad inkomst blir en följd *), — är detta, synes mig, äfven en viktig anledning för Riksdagen att med stor sparsamhet bevilja endast de nödvändigaste af de äskade anslagen.

De af mig här ofvan framställda allmänna anledningar till spar-

*) Enligt Kongl. Maj:ts statsverksproposition till innevarande Riksdag (Inkomstberäkningen, statskontorets skrifvelse pag. 7) utgjorde *restantierna* å kronoarrendemedlen:

1884	235,280 kronor.
1885	338,274 „
1886	555,852 „

samhet komma att leda de förslag, jag här nedan ämnar framställa om afslag eller nedprutningar i de af Kongl. Maj:t nu äskade anslag. Om derjemte *speciella* skäl skulle förekomma, skall jag, vid hvarje sådant tillfälle, icke försumma att desamma anföra.

Statsverkets inkomster.

Hvad beträffar de af Kongl. Maj:t föreslagna åtgärder för att erhålla tillräckliga medel till statens reglerande, så kan jag ingalunda desamma i allo gilla eller godkänna.

Icke nöjd med de nuvarande tillgångarna, nemligen:

Statsverkets ordinarie inkomster	18,929,000	kronor.
Bevillningar	55,280,000	„ ¹⁾
Öfverskott å föregående statsregleringar	3,137,735	„ ²⁾
Postverkets öfverskottsmedel	334,471	„

Summa 77,681,206 kronor,

föreslår nu Kongl. Maj:t dessutom att, för betäckande af de i riksstat föreslagna utgifterna, bereda medel medelst anvisande af större delen af Bankovinsten (i allt 2,700,000 kronor)..... 2,000,000 kronor.

Ökad bränvinstillverkningskatt (från 40 till 45 öre

per liter)

1,570,000 „

Tillökad tull å bränvin, sprit och likörer omkring

635,000 „

Tillökad tull å tobak

865,000 „

Ökad beräkning af telegrafmedel (telefonskatt)

100,000 „

hvarjemte till gäldande af den orätt såsom inkomst ansedda och i föregående statsregleringar upptagna tillverkningsafgiften för till export afsedt bränvin på nederlag (efter afdrag af ofvannämnda omförd från statsverkets behållning från år 1866)

2,664,070: 10

att utgå från statsverkets *kassaförlagsfond*.

¹⁾ Enligt statskontorets beräkning pag. 20.

²⁾ Detta öfvesskott utgör egentligen

hvarifrån dragits under år 1886 orätt debiterad tillverkningskatt för bränvin på nederlag	4,418,033: 90.
då det återstår	1,280,297: 99.
	3,137,735: 91.

Slutligen föreslår Kongl. Maj:t, att

Såsom anslag till en odlingsfond	1,000,000 kronor.
Till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens trafikfikerade jernvägar	500,000 „
Till fortsättning af stambanan norr om Sollefteå	2,500,000 „
eller tillsammans	4,000,000 kronor

skola, genom riksgäldskontorets försorg, upplånas.

Om man efterser huru de obemedlade samhällsklasserna i landet blifvit småningom på det hårdaste beskattade, finner man den nu föreslagna tillökningen i skatt på bränvinstillverkningen icke kunna försvaras, ej heller, såsom följd deraf, ökad tull å vissa spritvaror, ej heller ökad tull å en del tobak, så vida icke på samma gång lindring i beskattningen å lysämnen, samt å öfriga nämnda klassers njutningsämnen, såsom kaffe, socker, sirap och tobak kan dem beredas. Såsom några exempel må här anföras:

att då år 1820 *bränvinstillverkningsavgiften* var endast 648,075 kr., samt *utskänknings- och utminuteringsavgifterna* 25,854 kr., utgingo deremot nämnda utgifter år 1887: *bränvinstillverkningsavgiften* med 13,204,550 kr. och *utskänknings- och utminuteringsavgifterna* med 5,349,283 kronor;

att då tullavgiften för *socker* år 1810 utgick med 124,764 kr., utgick samma avgift år 1884 med 11,372,541 kronor;

att då tullavgiften för *kaffe* år 1810 utgick med 414,726 kr., utgick samma avgift år 1884 med 3,682,977 kronor;

att då tullavgiften för *tobak* år 1810 utgick med 262,756 kr., utgick samma avgift år 1884 med 3,718,012 kronor.

Samtliga de obemedlade samhällsklassernas s. k. njutningsämnen (bränvin, socker, sirap, kaffe, tobak) och lysämnen (fotogen) beskattades:

år 1830 med	1,661,872 kronor,
» 1860 »	13,148,617 »
» 1884 »	39,370,062 »

Efterser man huru högt ofvan nämnda artiklar tynga såsom skatt på hela befolkningen, så befinnes att år 1810, då hela befolkningen utgjorde omkring 2,378,000 personer, skattade hvarje person därför med 68 öre; men år 1884 deremot, då hela befolkningen räknade omkring 4,664,000 personer, skattade hvarje person därför med 8 kronor 47 öre;

År 1882 skattade den stora massan af folket för sina 4 njutningsämnen bränvin, socker (och sirap), kaffe och tobak 35,916,954 kronor, då deremot de förmögnare samhällsklasserna, för sina *sex* lyx-, öfver-

flöds- och njutningsämnen ej erlade uti tullafgift mer än 4,546,595 kronor. Om man nu antager, på goda grunder kalkyleradt, hela antalet skattskyldige, enligt 2:dra art. bevillningsförordningen, då vara omkring 600,000 personer och med anledning deraf år 1882 tillhörde de välmående samhällsklasserna, så skulle å hvarje individ af dem komma en beskattning för deras 60 njutnings-, lyx- och öfverflödsartiklar af 7 kronor 58 öre. Alla öfriga invånare i riket, 3,979,115 personer, beskattades ofvan nämnda år, för sina 4 å 5 njutningsämnen, med 9 kronor 2 öre per individ. Jag hoppas att Riksdagen, med dessa fakta för ögonen, nu ej vill ytterligare öka denna så svårt tryckande börda, innan han, genom ett bättre än hittills afvägdt tullsystem, kan rättvisare än för närvarande fördela tullbeskattningen mellan de fattige och rike.

Jag hvarken kan gilla Kongl. Maj:ts förslag att, till gäldande af orätt debiterad tillverkningsafgift för på nederlag magasineradt, till export afsedt bränvin, tillgripa en del af statsverkets kassaförlagsfond; ej heller för närvarande anser tullmedlen böra beräknas högre än som statskontoret gjort eller till 28,500,000 kronor, och att jag ej kan medgifva att mer än *halfva* bankovinsten eller 1,350,000 kronor disponeras för statsverkets behof. Hvad som fattas, sedan nödiga besparingar uti statsregleringen af Riksdagen beslutats, anser jag kunna erhållas ur statsverkets egna tillgångar *förskottsvis*, för att, efter det motsedda nya eller förhöjda tullar å diverse artiklar lemna rika tillgångar, ett dylikt förskott återgäldas. En åtgärd, som jag ämnar föreslå, hvarigenom ökad inkomst för statsverket skulle kunna beredas, är en förhöjd beskattning på de enskilda bankernas sedelutgifning. I öfrigt skall jag i slutet af denna motion sammanfatta mina förslag till besparingar, liksom ock lämpliga åtgärder till bristernas betäckande.

Statsverkets utgifter.

Andra hufvudtiteln.

Rese- och traktamentspenningar: Detta ordinarie anslag har från och med år 1878 utgått såsom *förslagsanslag* med 18,000 kronor årligen. Af 1884 års statsrevisions berättelse (pag. 182) och rikshufvudbokens kapitalkonto synes, att derå gjorda besparingar uppgått

år 1878 till	3,489 kronor,
» 1880 »	2,368 »
» 1881 »	4,633 »
» 1882 »	2,204 »
» 1883 »	2,846 »
» 1884 »	1,627 »
» 1885 »	— »
» 1886 »	— »

eller i medeltal 2,147 kronor årligen. Med anledning häraf och då svårigen ett förslagsanslag, som år efter år lemnar, i förhållande till det anslagna beloppet, icke obetydliga besparingar, kan behöfva fortfarande bibehålla denna sin egenskap, får jag härmed yrka:

att detta anslag, med till siffran oförändradt belopp, måtte förändras till *bestämmt* anslag.

Fjerde hufvudtiteln.

Indelta arméns och Vermlands fältjägarecorps vapenöfningar: Detta ordinarie *reservationsanslag* utgick från och med år 1879 och utgår fortfarande med 1,322,300 kronor årligen. Men då af rikshufvudbokens kapitalkonto visar sig att ganska betydliga *reservationer* och besparingar egt rum årligen, nemligen:

	Reservation.	Besparing.
år 1878 224,594 kr.	
» 1879 358,810 »	88,253 kr.
» 1880 311,122 »	500,000 »
» 1881 299,121 »	
» 1882 222,639 »	
» 1883 182,441 »	
» 1884 180,598 »	
» 1885 316,605 »	
» 1886 302,190 »	

eller medeltal 277,567 kronor årligen, oberäknadt de s. k. besparingarna under åren 1879 och 1880 — så, ehuru det verkligen alvarsamt torde böra ifrågasättas att nedsätta anslaget belopp, vill jag nu endast yrka:

att detta anslag, med till siffran oförändradt belopp, måtte förändras till *bestämmt* anslag.

Värfvade regementenas rekrytering och aflöning: Detta ordinarie reservationsanslag, som från och med år 1878 och fortfarande utgår med 859,212 kronor årligen, har sammanhopat högst betydliga reservationer af sådana belopp, att de ej kunna undgå att uppmärksammas af Riksdagen. Enligt rikshufvudbokens kapitalkonto utgjorde beloppen af dessa reservationer för

år 1878	399,141 kronor
» 1879	501,688 »
» 1880	500,092 »
» 1881	601,721 »
» 1882	710,107 »
» 1883	808,642 »
» 1884	906,938 »
» 1885	996,692 »
» 1886	995,257 »

eller i medeltal 713,364 kronor årligen. Dessa höga belopp, hvilka årligen besparas, utan att kunna användas för *andra* statsverkets behof, och ej behövas för det här ifrågavarande, för hvilket de nu reserveras — gör det till en pligt för Riksdagen att både minska beloppet och förändra anslagets natur. Jag får därför härmed yrka:

att ifrågavarande reservationsanslag förändras till *bestämmt* anslag och att dess belopp uti 1889 års rikstat måtte nedsättas till 700,000 kronor.

Fästnings-artilleribataljonen å Vaxholm—Oskar-Fredriksborg: Kongl. Maj:t har (enligt statsverkspropositionen, pag. 8, punkt 6) på herr chefsens för landtförsvarsdepartementet utredning och hemställan (se 4:de hufvudtiteln, pag. 12—16) föreslagit *organisation af en fästnings-artilleribataljon på Vaxholm och Oskar-Fredriksborg*, och att till genomförande af denna organisation, som skulle fordra en ny kostnad på ordinarie stat af 103,136 kronor, deraf för år 1889 borde utgå en summa af 86,400 kronor, Riksdagen, jemte beviljande af detta anslag, godkände den framställda organisationen.

Mig synes alla skäl tala för ett afslag, för närvarande, på denna organisation, med alla deraf föranledda kostnader. Först i sammanhang med en allmän reorganisation af artillerivapnet, grundad på en omdaning af hela vårt försvarsverk i ett sammanhang, och detta på den nu bestående grunden — kan följdriktigt den nu ifrågaställda artilleri-bataljonens uppsättning ifrågakomma. Jag anser att ett bifall *nu* till ifråga-

varande Kongl. Maj:ts förslag skulle kunna medföra ganska många olägenheter, hvarföre jag härmed vördsamt får yrka:

att Riksdagen måtte *afslå* hela detta förslag om en fästnings-artilleribataljon på Vaxholm—Oskar-Fredriksborg och alla dermed sammanhängande nya anslag.

Trängen: Kongl. Maj:t har (enligt statsverkspropositionen pag. 9.) uppå vederbörande herr departementschefs hemställan (se 4:de hufvudtiteln pag 17—19) föreslagit att anslaget till trängen, hvilket hittills såsom ett reservationsanslag på ordinarie stat utgått med 198,000 kronor årligen, från och med år 1889 må varda uppdeladt å de särskilda anslagstitlar i riksstaten, hvarunder anslagsmedlen, med afseende å de olika behof hvarför de äro afsedda, böra hänföras.

Då enligt Riksdagens beslut detta anslag hittills utgått såsom *reservationsanslag* i sin *helhet*, men enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle fördelas på åtskilliga andra anslag, som nu äro dels af reservations- och dels af förslagsanslags natur och dels bestämda anslag, hvilken åtgärds *följder* af arméförvaltningen synas vara förbisedda;

då Riksdagen bör vidhålla möjligheten att, såsom nu är förhållandet, kunna bedöma *hela* kostnaden för trängbataljonen så mycket hellre, som flera dylika bataljoner torde framdeles komma att uppsättas; finner jag den nu ifrågasatta förändringen för närvarande onödig.

Jag får på grund af hvad ofvan framställt blifvit, vördsamt yrka:

att ifrågavarande Kongl. Maj:ts förslag rörande anslagets till trängen fördelande på åtskilliga andra anslag af olika natur, *icke* för närvarande måtte bifallas.

Till lif- och släpmanderingar vid rotehållsregementena och Vermlands fältjägarcorps: Kongl. Maj:t har föreslagit (se statsverkspropositionen pag. 12, punkt 19) på vederbörande herr departementschefs hemställan (se 4:de hufvudtiteln pag. 25) att, i sammanhang med förslaget att ur riksstaten utesluta anslaget till trossens underhåll såsom särskildt anslag, sammanföra det med ordinarie anslaget till lif- och släpmanderingar vid rotehållsregementena och Vermlands fältjägarcorps, nu utgående såsom *bestämtdt* anslag med 304,063 kronor, öka samma anslag med 81,520 kronor och i riksstaten uppföra detta ökade anslag 385,583 kronor,

såsom *reservationsanslag*, under benämning »*Beklädnad och utredning m. m. för indelta infanteriet, Vermlands fältjägarecorps och Jämtlands hästjägarecorps.*»

Då alla de anordningar i riksstaten, som afsett fördelning af anslagen, äro för Riksdagen högst nödiga att bibehålla, för bättre öfversigt och kontroll;

då här ett *bestämt* anslag af stort belopp föreslås att utbytas mot *reservationsanslag*, som är farligt medgifva;

på de skäl i öfrigt, som vid frågan om trossens underhåll, jag här nedan skall anföra, får jag vördsamt yrka,

att hela detta förslag om sammanförande af anslag, tillökning i beloppet och förändring af benämningen måtte af Riksdagen afslås.

Till trossens underhåll: Kongl. Maj:t har (se statsverkspropositionen pag. 7 punkt 2) på vederbörande herr departementschefs utredning och hemställan (se 4:de hufvudtiteln pag. 7—10) föreslagit Riksdagen att sammanföra de nu på olika titlar förekommande anslag till trossens underhåll till ett *enda* anslag af *reservationsanslags* natur och förena detsamma (81,520 kr.) med det stora *bestämda* anslaget till »lif- och släpmonderingar vid rotehållsregementena och Vermlands fältjägarecorps» — under förändrad benämning, såsom jag nyss ofvan omnämnt.

På de skäl jag nyss ofvan vid denna frågas förra del, eller om anslaget till »lif- och släpmonderingar vid rotehållsregementena och Vermlands fältjägarecorps» framställt;

då hela detta anslag, nu *bestämt* och 304,063 kronor, föreslås att, förökadt med ofvan omnämnda 81,520 kronor, uppföras såsom *reservationsanslag*;

då ett motsedt förslag till kavalleriets omorganisation ändå komme att föranleda en förändring i nu föreslagna anordning; får jag vördsamt yrka,

att hela denna nu af Kongl. Maj:t föreslagna anordning med alla dess detaljer, måtte af Riksdagen afslås.

Indelta arméns befäls aflönning. Kongl. Maj:t har föreslagit (enl. statsverkspropositionen pag. 7 punkt 1) på vederbörande herr departementschefs hemställan (se 4:e hufvudtiteln pag. 2—6) att för beredande

af arfvoden åt de afdelningsområdesbefälhafvare, som äro anstälde uti inskrifningsområden, som benämnas efter indelta infanteriets olika truppafdelningar och Vermlands fältjägarecorps, höja det nu till indelta arméns befälsaflöning utgående anslaget 4,177,276 kronor, med 45,960 kronor, som skall utgå från det nu till rullföring öfver beväringsskicket utgående *extra* anslag, 77,500 kronor och skulle omklädas till bestämdt *ordinarie* anslag, och återstoden fördelas på 3 beväringsskicket och båda fotgardesregementena, såsom tillökning i deras befälsaflöning.

Då detta *extra* anslag enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle förändras till *ordinarie*, hvilket är tills vidare olämpligt att *nu* besluta;

då det af Riksdagen beviljade *extra* anslaget till rullföring m. m. öfver beväringsskicket egentligen afsåg aflöning för ett *reservbefäl* i orterna;

då, med den organisation, som gifvits åt inskrifningsväsendet, afdelningsområdesbefälhafvarne icke kunna anses, i sträng mening, höra till det truppförband, å hvars stat aflöningen komme att uppföras;

då regeringen synes icke vilja dela Riksdagens mening att sålunda organisera ett *reservbefäl*, som kvarstannade i orterna, när det aktiva befälet gick i fält;

då det aktiva befälet bort, utan särskildt arfvode, åläggas den ifrågavarande rullföringen, så mycket hellre som vid den indelta arméns senaste lönereglering det afsågs att befälet skulle underkasta sig, utan vidare lönstillägg, den ökade tjenstgöring, en omdaning af armén medförde;

då, intill dess regeringen framlägger en plan, innehållande *grunderna* för försvarsverkets omdaning, med bibehållande af indelta armén såsom stam för de värnpliktige, allt *definitivt* ordnande af denna fråga torde böra anstå; får jag härmed yrka,

att hela detta förslag att höja den indelta arméns äfvensom 3 beväringsskicket och 2 fotgardesregementens befälsaflöning på *ordinarie* stat med det nu på *extra* stat utgående anslag 77,500 kronor, till beväringsskicket rullföring m. m. *icke* måtte af Riksdagen bifallas.

Durchmarsch-kostnader. Detta *ordinarie* reservationsanslag är från och med år 1878 och allt hittills uppfördt i riksstaten med 8,000 kronor årligen. Enligt rikshufvudbokens kapitalkonton utgjorde reservationerna derå:

år 1878	26,646	kronor
» 1879	7,365	»
» 1880	11,356	»
» 1881	15,167	»
» 1882	9,264	»
» 1883	12,333	»
» 1884	17,810	»
» 1885	6,259	»
» 1886	390	»

eller i medeltal 11,843 kronor årligen. Dessa år från år fortgående, till intet tjänande reservationer för det ifrågavarande anslaget, visa obehöfligheten att bibehålla anslaget till sin nuvarande beskaffenhet; hvarför jag härför får yrka,

att ifrågavarande anslag måtte i år 1889 års riksstat förändras till *bestämdt* anslag.

Salpeteruppköp. Detta ordinarie *förslagsanslag* utgick enligt riksstaterna 1878—1881 med 60,000 kronor och åren 1882—1888 med 50,000 kronor, allt årligen. Enligt rikshufvudbokens kapitalkonton upptagas följande *besparingar* å detta anslag:

år 1878	25,134	kronor
» 1879	10,420	»
» 1880	24,194	»
» 1881	30,782	»
» 1882	10,675	»
» 1883	16,631	»
» 1884	26,575	»
» 1885	8,389	»
» 1886	17,915	»

eller i medeltal 18,967 kronor årligen. Detta sålunda ådagalagda förhållande visar dels obehöfligheten af anslagets vidare kvarstående såsom *förslagsanslag*, och dels nödvändigheten att nedsätta beloppet. Derföre får jag härmed vördsamt yrka,

att detta anslag i 1889 års riksstat måtte uppföras såsom *bestämdt* anslag och nedsättas till endast 40,000 kronors belopp.

Artilleribehof. Fältartillerimateriel. Kongl. Maj:t har föreslagit (se statsverkspropositionen, pag. 14, punkt 24) på vederbörande herr departementschefs hemställan (se 4:de hufvudtiteln, pag. 28—29) att till fortsatt anskaffning af fältartillerimateriel må, såsom extra anslag för 1889, af Riksdagen anvisas ett belopp af 400,000 kronor.

På de *allmänna* skäl jag i början af denna motion anført för sträng sparsamhet;

då statsverkets stora utgifter för äfven andra ändamål än fältartillerimateriel måste ihågkommas om någonsin vid denna högst betydliga utgift;

då stora penningemedel, sannolikt uppgående till många millioner kronor, måste reserveras för våra *eldhandvapens* antingen förändring till repetergevär eller nya sådanas anskaffande, emedan i ett kommande krig våra soldater annars löpa fara att totalt nedskjutas; och förundrar det mången att regeringen dertill ännu ej begärt några anslag, då de flesta europeiska stater redan i större eller mindre mån dermed försett deras fotfolk;

då slutligen statsverkets bristande tillgångar mana till ytterlig återhållsamhet vid beviljandet af anslag; får jag värdsamt yrka,

att af det extra anslag 400,000 kronor, som Kongl. Maj:t för år 1889 äskat till fortsatt anskaffande af artillerimateriel, endast 200,000 kronor af Riksdagen måtte beviljas.

Fortifikationsbehof. Karlsborg. Kongl. Maj:t har äskat (enligt statsverkspropositionen, pag. 14, punkt 28) till följd af vederbörande herr departementschefs framställning (se 4:de hufvudtiteln, pag. 31—32) att till fortsättande af Karlsborgs och omgifningars befästade, af Riksdagen måtte beviljas på 1889 års riksstat 150,000 kronor extra anslag, deraf 100,000 kronor för Karlsborg och 50,000 kronor till förberedande arbeten å Vaberget.

På de *allmänna* skäl till ytterlig sparsamhet som jag i början af denna motion anført;

då statsverkets finansiella ställning är så ytterligt svag, att Kongl. Maj:t nödgas för att fylla statsbehofven föreslå, bland annat, att tillgripa dels statsverkets kassaförlagsfond, dels upplåna nödiga medel; får jag härmed värdsamt yrka,

att till omnämnda fästningsbyggnad å Karlsborg 100,000 kronor måtte beviljas, men deremot anslaget

50,000 kronor till förberedande arbeten å Vaberget måtte af Riksdagen afslås.

Intendenturbehof. Till uppförande af barackbyggnader på mötesplatserna har Kongl. Maj:t äskat (enligt statsverkspropositionen, pag. 14, punkt 30) på vederbörande herr departementschefs hemställan (se 4:de hufvudtiteln, pag. 33—34) att af det till barackbyggnader å mötesplatserna beviljade belopp såsom extra anslag för år 1889 anvisas 100,000 kronor.

På de *allmänna* skäl jag i början af denna motion anført för sparsamhet, hvartill äfven bör inverka statsverkets beklagansvärda finansiella tillstånd, får jag härmed vördsamt yrka,

att till ifrågavarande barackbyggnader i 1889 års riksstat endast 50,000 kronor måtte anvisas.

Till fortsättande af generalstabens topografiska arbeten har Kongl. Maj:t äskat (se statsverkspropositionen pag. 14, punkt 32) på vederbörande herr departementschefs hemställan (se fjerde hufvudtiteln pag. 35) ett extra anslag till samma belopp, som nu för ändamålet utgår eller 60,000 kronor.

På de *allmänna* skäl jag i början af denna motion anført för sparsamhet samt med hänsyn till statsverkets beklagansvärda ställning får jag vördsamt yrka,

att Riksdagen för ofvannämnda ändamål måtte i 1889 års riksstat på extra stat endast anvisa 40,000 kronor.

Femte hufvudtiteln.

Sjökrigsskolan. Kongl. Maj:t har äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 16, punkt 8) till följd af vederbörande herr departementschefs utredning och hemställan (se femte hufvudtiteln pag. 9—18) att en förbättring af lärarnes derstädes lönevilkor och pensioner måtte åstadkommas och att ordinarie anslag af 1,860 kronor måtte anvisas i 1889 års riksstat, och att på det denna reglering måtte redan under

innevarande år ega rum, summan då måtte få utgå från femte hufvudtitelns allmänna besparingar.

då en löne reglering till likhet med de öfriga elementarläroverkens lärare ej bör kunna ifrågasättas förr, än läroverksfrågan, som nu står på dagordningen, blifvit löst;

då Kongl. Maj:ts disposition öfver de allmänna besparingarna förbjuder användandet deraf till löner och arvoden, får jag vördsam samt yrka,

att hela detta förslag för närvarande måtte af Riksdagen *afslås*.

Sjökarteverket. Derför finnes uppfördt ett ordinarie *reservations*-anslag i alla riksstater från och med 1878 till och med 1888 med 60,000 kronor årligen. Enligt rikshufvudbokens kapitalkonton utgjorde *reservationerna* härå:

år 1878	44,838 kronor,
” 1879	53,826 ”
” 1880	42,753 ”
” 1881	47,716 ”
” 1882	52,767 ”
” 1883	45,597 ”
” 1884	49,391 ”
” 1885	78,373 ”
” 1886	82,625 ”

eller i medeltal 55,320 kronor årligen. Dessa betydliga, såsom det vill synas, fullkomligt onödiga *reservationer* undandragna Riksdagens dispositionsrätt till angelägnare behof för statsverket, torde förtjena statsutskottets och Riksdagens synnerliga uppmärksamhet och rättelse. Jag får därför yrka,

att detta anslag så väl måtte förändras till *bestämmt* anslag, som ock uti 1889 års riksstat nedsättas till 40,000 kronor.

Fartygsmateriel. Kongl. Maj:t har äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 21 punkt 16) med anledning af vederbörande herr departe-

mentschefs hemställan (se femte hufvudtiteln pag. 35—38), att till fortsättande af pansarbåten "Götas" nybyggnad ett extra anslag af 728,000 kronor måtte å extra stat i 1889 års riksstat uppföras.

På grund af de *allmänna* skäl jag i början af denna min motion anført för iakttagande af stor sparsamhet vid nu föreliggande statsreglering, och med anledning af statsverkets svaga finansiella ställning, får jag härmed vördsamt yrka,

att till fortsatt nybyggnad af pansarbåten "Göta" i 1889 års riksstat för år 1889 ett extra anslag af endast 500,000 kronor måtte beviljas.

Sjette hufvudtiteln.

Till utförande af nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägstrafik har Kongl. Maj:t föreslagit och äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 29, punkt 37) med anledning af vederbörande herr departementschefs utredning och hemställan (se sjette hufvudtiteln pag. 52—62) att å 1889 års riksstat måtte å extra stat anvisas ett extra anslag af 350,000 kronor.

På de *allmänna* skäl jag i början af denna motion framställt om behofvet af stor sparsamhet med statens medel, och på grund af hvad Kongl. Maj:t upplyser i föreliggande statsverksproposition om statsverkets bedröfliga finansiella ställning, får jag härmed vördsamt yrka,

att till utförande af nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägstrafik Riksdagen för år 1889 endast måtte bevilja 200,000 kronor.

Till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens trafikerade jernvägar, har Kongl. Maj:t nu äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 29, punkt 38) på grund af vederbörande herr departementschefs utredning och förslag (se sjette hufvudtiteln pag. 52—62) att af det utaf Riksdagen år 1886 beviljade anslag å 1,500,000 kronor, ett belopp af 500,000 kronor måtte i 1889 års riksstat af Riksdagen anvisas och de nödiga medlen genom *lån* anskaffas och från riksgäldskontoret utgå (se statsverkspropositionen pag. 52).

På de skäl af *allmän* beskaffenhet jag i början af denna min

motion framställt, samt med fästadt afseende å statsverkets beklagansvärda finansiella ställning, får jag vördsamt yrka,

att till ifrågavarande ändamål endast 300,000 kronor nu af Riksdagen måtte beviljas och att de nödiga medlen genom riksgäldskontorets försorg måtte, om möjligt, genom lån *inom landet* anskaffas, mot från långifvarens sida ouppsägbara statsobligationer, löpande med så billig årlig ränta, som möjligen kan erhållas.

Till fortsättning af arbetena å stambanan norr om Sollefteå har Kongl. Maj:t äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 29, punkt 39) på grund af vederbörande herr departementschefs utredning och förslag (se 6:te hufvudtiteln pag. 62—64) att Riksdagen för år 1889 ville anvisa 2,500,000 kronor, och att de nödiga medlen måtte genom lån af riksgäldskontoret anskaffas (se statsverkspropositionen pag. 52).

På de *allmänna* skäl till sparsamhet jag i början af denna motion anført; med anledning af det beklagansvärda finansiella tillstånd, hvori statsverket sig befinner, och som ej varaktigt lärer kunna till ett bättre förändras förr än en ny skyddstull-politik af Riksdagen beslutas, många andra skäl att nu förtiga, får jag vördsamt yrka,

att Riksdagen ville till ifrågavarande ändamål för år 1889 endast anvisa en million kronor och att de nödiga medlen genom riksgäldskontorets försorg måtte, om möjligt, genom lån *inom landet* anskaffas, mot från långifvarens sida ouppsägbara statsobligationer, löpande med så billig årlig ränta, som möjligen kan erhållas.

Sjunde hufvudtiteln.

Kontroll å tillverkningsafgifter. Kongl. Maj:t har äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 33, punkt 7) på grund af vederbörande herr departementschefs utredning och förslag (se 7:de hufvudtiteln pag. 30—31) att förslagsanslaget till kontroll å tillverkningsafgifter må höjas från 430,000 till 450,000 kronor eller med 20,000 kronor.

Då kostnaden för denatureringen af bränvin, hvilken gifvit an-

ledning till nu ifrågavarande tillökning i detta ordinarie *förslagsanslag*, ju betalas af producenten och efter aflöning af dermed sysselsatt person (2,8 öre pr liter) lemnar ett öfverskott staten till godo af 0,2 öre pr liter;

då det anslag till kontroll å tillverkningsafgifter, hvarifrån denna kostnad skulle utgå, redan nu är ett *förslagsanslag*, synes mig den nu äskade tillökningen kunna undvaras.

Jag får därför vördsamt yrka,

att den af Kongl. Maj:t äskade förhöjning af 20,000 kronor i det ordinarie *förslagsanslaget* för kontroll af tillverkningsafgifter *icke* af Riksdagen måtte beviljas.

Anläggande af telegrafledning från Ljusdal till Hedeviken. Kongl. Maj:t har äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 34, punkt 13) på vederbörande herr departementschefs utredning och hemställan (se 7:de hufvudtiteln pag. 35—39) att till anläggande af en telegrafledning från Ljusdal i Helsingland till Hedeviken i Herjeådalen, ett anslag på extra stat för år 1889 af 28,500 kronor måtte beviljas.

På de *allmänna* skäl till sparsamhet jag i början af denna motion framställt och då statsverkets beklagansvärda finansiella ställning icke borde anlita statens otillräckliga tillgångar för ifrågavarande ändamål; får jag vördsamt yrka,

att Riksdagen måtte *afslå* det äskade extra anslaget till en telegrafanläggning i Helsingland och Herjeådalen.

Åttonde hufvudtiteln.

Karolinska mediko-kirurgiska institutet.

Kongl. Maj:t har äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 35, punkt 1) på vederbörande herr departementschefs hemställan (se 8:de hufvudtiteln pag. 2—4) att för aflöning åt en extra ordinarie professor i ögonsjukdomar vid institutet, det på *ordinarie* stat för institutet uppförda anslag 142,450 kr. må höjas med 3,500 kronor.

På de *allmänna* skäl jag i början af denna motion anfört för sparsamhet med statens medel, och med anledning af statsverkets beklagansvärda finansiella tillstånd vid innevarande statsreglering; får jag vördsamt yrka,

att det till ofvan angifna ändamål af Kongl. Maj:t äskade ordinarie löneanslag 3,500 kronor, af Riksdagen *icke* måtte beviljas.

De tekniska läroverken. Kongl. Maj:t har äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 36 punkten 3) på grund af vederbörande herr departementschefs utredning och hemställan (se 8:de hufvudtiteln pag. 4—9) att för upprättande i Eskilstuna af en fackskola för finare smides- och metall-industri, under uppgifna vilkor, ordinarie anslaget 370,400 kronor må höjas med ett belopp af 5,500 kronor.

På de *allmänna* skäl till sparsamhet vid denna statsreglering, som jag i början af denna motion anfört;

då statsverkets beklagliga finansiella tillstånd svårligen kan lemna medel till *nya* organisationer för tekniska behof;

då först genom ett nytt tullpolitiskt system vi kunna hoppas sådant skydd för våra näringar och vår industri, att en organisation såsom den här ifrågavarande kan hafva hopp att med framgång kunna utveckla sig och fortleva; får jag vördsamt yrka,

att det ofvan af Kongl. Maj:t äskade ordinarie anslag 5,500 kronor för de tekniska läroverken *icke* måtte af Riksdagen beviljas.

Universiteten. Till nybyggnad för botaniska institutionen i Lund har Kongl. Maj:t äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 39, punkten 17) på grund af vederbörande herr departementschefs utredning och hemställan (se 8:de hufvudtiteln pag. 35—40) att ett extra anslag af 54,000 kronor måtte beviljas, deraf skulle under året 1889 utgå 18,000 kronor.

På de *allmänna* skäl jag i början af denna motion anförde om nödvändighet af mer än vanlig sparsamhet med statens medel;

då den nu föreliggande statsverkspropositionen visar statsverkets finansiella tillstånd särdeles betänkligt och påkallar undvikandet af alla nya eller umbärliga utgifter;

då universitetets *egna* högst betydliga tillgångar borde kunna åstadkomma nödiga medel att under hand bekosta den nu föreslagna byggnadens uppförande; får jag vördsamt yrka,

att det här ofvan omnämnda af Kongl. Maj:t äskade extra anslag af 54,000 kronor till nybyggnad för botaniska institutionen i Lund *icke* af Riksdagen måtte beviljas.

Allmänna läroverken. Kongl. Maj:t har äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 39, punkt 22, 25, 26) på vederbörande herr departementschefs hemställan (se 8:de hufvudtiteln pag. 42—43), att, på samma

grunder som uder några föregående år, ett extra anslag för år 1889 måtte få utgå, såsom *tillfällig löneförbättring*

åt lärarne vid de allmänna elementarläroverken	336,975 kronor
åt lärare och lärarinnor vid högre lärarinneseminariet	4,000 »
åt lärarne vid de en- och tvåklassiga pedagogierna	8,750 »
<hr/>	
Tillsammans 349,725 kronor.	

Intill dess den så kallade *läroverksfrågan* blir efter så många års väntan afgjord i enlighet med den allmänna meningen i landet derhän:

att ungdomens allmänna uppfostran gifves en riktning till allmän medborgerlig och ej ensamt till embetsmannabildning;

att tvånget vid latinstudiet måtte upphöra och detta blifva ett valfritt ämne;

att en inskränkning i den fortsatta kristendomsundervisningen, sedan eleven begått H. H. Nattvard, måtte ega rum;

att vissa onyttiga läroämnen måtte borttagas och ersättas med andra, som äro nödvändiga för en medborgares praktiska lif och verksamhet;

att elevernas helsovård mera måtte beaktas och öfveranstängning mer än hittills undvikas;

att en nödig reduktion vidtages uti dels elementarlärarnes och dels elementarläroverkens antal;

att större delen af kostnaderna för elementarundervisningen måtte bestridas af elevernas föräldrar eller andra målsmän, måste jag afslå all vidare tillfällig lönetillökning.

På grund af hvad jag ofvan anført får jag härmed vördsamt yrka,

att intill dess Kongl. Maj:t behagar aflåta proposition om läroverksfrågans lösning i den allmänna riktning här ofvan blifvit antydd, de i 1888 års rikstat på extra stat uppförda tillfälliga anslag till löneförbättringar för de allmänna läroverken, nemligen

för lärarne	336,975 kronor
för lärare och lärarinnor vid det högre lärarinneseminariet	4,000 »
för lärarne vid de en- och tvåklassiga pedagogierna	8,750 »
<hr/>	
Tillsammans 349,725 kronor	

icke vidare måtte beviljas eller i 1889 års riksstat uppföras.

Hospitalsvården. Till asylen vid Lunds hospital har Kongl. Maj:t äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 42, punkten 41) på grund af vederbörande departementschefs hemställan (se 8:de hufvudtiteln pag. 64—65) till fortsättning af byggnadsarbetena derstädes, ett extra anslag för år 1889 af 311,000 kronor.

På grund af de *allmänna* skäl till stor sparsamhet jag i början af denna motion framställt och

då statsverkets beklagliga finansiella ställning vid denna statsreglering fordrar yttersta försigtighet vid beviljandet af synnerliga *nya* anslag; får jag härmed vördsamt yrka,

att väl det af Kongl. Maj:t äskade anslaget på extra stat 621,750 kronor till uppförande af en asyl vid Lunds hospital måtte af Riksdagen beviljas; men att deraf för år 1889 endast 200,000 kronor måtte utgå.

Hospitalsvården. Till ett hospital vid Pitholmen nära Piteå har Kongl. Maj:t äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 42 punkten 42) med anledning af vederbörande herr departementschefs vidlyftiga utredning och hemställan (se 8:de hufvudtiteln pag. 65—73) att, till förvärfvande af byggnadsplats och erforderligt jordområde för nämnda hospital, Riksdagen ville på extra stat anvisa 25,000 kronor.

På de *allmänna* skäl till stor sparsamhet med statens medel jag i början af denna motion anfört;

då den skildring Kongl. Maj:t lemna, beträffande statsverkets finansiella tillstånd är mycket bedröflig och manar oss att med stor försigtighet påbörja *nya* företag genom beviljande af medel dertill; får jag vördsamt yrka,

att det af Kongl. Maj:t nu äskade extra anslag af 25,000 kr. för ett hospital vid Pitholmen nära Piteå icke af Riksdagen måtte beviljas.

Sedan jag i det föregående framställt mina förslag till besparingar å de af Kongl. Maj:t äskade m. fl. anslag, vill jag här nedan göra en sammanfattning deraf:

	Besparing uti kronor å		
	ordinarie anslag	extra ordinarie anslag	länemedel
<i>På 4:de hufvudtiteln:</i>			
Fästningsartilleribataljon på Vaxholm— Oskar Fredriks borg	86,400		
Värfvade regementenas rekrytering och af- löning	159,212		
Fältartillerimateriel		200,000	
Karlborgs fästningsbyggnad		50,000	
Intendenturbehof		50,000	
Salpeteruppköp	10,000		
Generalstabens topografiska arbeten		20,000	
<i>På 5:te hufvudtiteln:</i>			
Sjökrigsskolau	1,860		
Fartygsmateriel (Pansarbåten Göta)		228,000	
Sjökartverket	20,000		
<i>På 6:te hufvudtiteln:</i>			
Nybyggnader för statens jernvägstrafik		150,000	
Ny rörlig materiel för d:o d:o			200,000
Fortsättning af norrländska stambanan			1,500,000
<i>På 7:de hufvudtiteln:</i>			
Kontroll å bränvinstillverkningsafgiften	20,000		
Telegrafledning i Helsingland och Herjeå- dalen		28,500	
<i>På 8:de hufvudtiteln:</i>			
Karolinska institutet	3,500		
Tekniska läroverken	5,500		
Nybyggnad för botaniska institution i Lund		18,000	
Elementarlärarnes tillfälliga löneförbättring		336,975	
Högre lärarinnesemin. d:o d:o		4,000	
Pedagogierna d:o d:o		8,750	
Asylen vid Lunds hospital		111,000	
Hospital nära Piteå		25,000	
Summa besparingar	306,472	1,230,225	1,700,000

Om man från de af Kongl. Maj:t äskade belopp från 1889 års statsreglering drager de af mig här ofvan föreslagna *besparingar*, så återstår för den blifvande statsregleringen följande partisummor, nemligen:

på ordinarie stat	64,653,336	
på extra stat	5,163,567	
	Summa	69,816,903 kronor
att genom <i>lån</i> fylla	2,300,000	»
att från statsverkets kassaförlagsfond utgifva, till gäldande af orätt uppdebiterad tillverkningsafgift för på nederlag liggande, för export afsedt bränvin	2,664,070	»
Såsom <i>tillgång</i> att gälda alla dessa anslagsfordringar föreslår jag följande:		
öfverskotten å föregående statsregleringar samt från Postverket	3,472,000	»
ordinarie inkomsterna enligt Kongl. Maj:t beräkning	18,929,000	»
bevillningar	58,380,000	
efter <i>afdrag</i> af 1,500,000 å tullmedlen och 1,500,000 å bränvinstillverkningskatten; men med <i>tillökning</i> af 1,338,000 å artikeln »afgifter för särskilda förmåner och rättigheter» genom enskilda bankernas sedelutgifts-rättighets högre beskattning, hvarefter minskningen blir	1,662,000	
och återstående bevillningarnes belopp	56,718,000	kronor.

Då derjemte, enligt min mening, riksbanken ej bör lemna till statsverket af sina vinstmedel mer än hälften

eller 1,350,000 kr.,

så skulle, enligt min kalkyl, *hela* statsregleringen erhålla följande utseende:

Utgifter:	Kronor.	Inkomster och tillgångar:	Kronor.
Ordinarie stat	64,653,336: —	Ordinarie	18,929,000: —
Extra stat	5,163,567: —	Bevillningar	56,718,000: —
Riksgäldskontorets utgifter	10,880,400: —	Öfverskott å föregående	
Inlösen af skattefrälserän-		statsregleringar samt	
tor	547,000: —	från postverket	3,472,000: —
		Riksbankens vinstmedels	
		halfva belopp	1,350,000: —
Summa	81,244,303: —	Summa	80,469,000: —
Återbetalning af orätt de-		Återstående behof för den	
biterad bränvinstillverk-		reducerade statsreglerin-	
ningsafgifts <i>halfva</i> åter-		gen, att fylla på sätt jag	
stående belopp	1,332,035: —	här nedan närmare skall	
Återstående utgifter för		uppgifva	4,407,338: —
jernvägar och materiel			
samt till odlingsfonden.	2,300,000: —		
Hufvudbelopp	84,876,338: —	Hufvudbelopp	84,876,338: —

För att lämpligast fylla ofvan angifna *brist* uti statsregleringen, utan att hvarken öka de obemedlade samhällsklassernas redan därför utan nog hårda skattebörd, ej heller behöfva tillgripa statsverkets kassaförlagsfond, torde statsmagterna samfäldt böra besluta att förskjuta detta belopp, 4,407,338 kr., från de i statskontorets vård befintliga *reservationerna* å hufvudtitlarnes reservationsanslag, uppgående, enligt senast offentliggjorda rikshufvudboks kapitalkonto (pag. 81) å riksstatens hufvudtitlar den 31 december 1886:

å ordinarie staten till	9,537,267 kronor,
å extra staten till	3,676,623 »
Summa	13,213,890 kronor.

Dessa reservationer kunna ju för nu sagda ändamål icke behöfvas förr än vid 1889 års statsreglering, och intill dess hafva mer än tillräckliga *ökade* tullmedel influtit, för att återgälda detta förskott, om Riksdagen nu lyckas åsätta afgifter å vissa hittills tullfria artiklar och höja tullen å åtskilliga andra dylika artiklar. Äfven om dessa reservationsmedel äro af statskontoret utlånade, är tid nog att dessa lån, under hela året 1888, uppsäga.

Skulle statskontoret anse att någon del af dessa reservationers sålunda förskotterade medel behöfdes under innevarande år för deras

primitiva bestämmelse, då kan ju riksgäldskontoret förständigast att upplåna hvad som kan behövas, inom landet, mot utfärdade statsobligationer *ouppsägbara* å den enskilda långifvarens sida, såsom med fördel och lätthet skedde, då nämnda kontor negotierade senaste obetydliga lån.

Om remiss af denna motion till statsutskottet får jag härmed vördsamt anhålla.

Stockholm den 26 januari 1888.

R. Klinckowström.